

Samenwerken aan OAB in het onderwijs

Inspiratiegids voor gemeenten voor productieve samenwerking met het onderwijs

GOAB-ondersteuningsteam, juli 2021
Marco Zuidam (Oberon) en Heleen Versteegen (Sardes)

GOAB
kansen voor kinderen

Inhoud

Inleiding	4
1. Wetgeving en context OAB in het onderwijs anno 2021	5
1.2 Wettelijk kader en rol gemeente	7
2. Succesfactoren voor samenwerking.....	8
2.1 Samenwerkingsmodellen	8
2.2 Werkzame factoren voor samenwerking	9
3 Gezamenlijke OAB- thema's.....	14
3.1 Noodzakelijke inzet van de scholen	14
3.2 Invulling van de samenwerking	16
Bijlage Kennisplatforms	21

Inleiding

De samenwerking tussen onderwijs en gemeenten bij onderwijsachterstanden gaat verder dan een goede samenwerking in de overgang van voor- naar vroegschool. Wat kun je als gemeente doen om ook na de voorschoolse periode het bestrijden van onderwijsachterstanden te ondersteunen? Welke mogelijkheden zijn er en welke behoefte hebben scholen/schoolbesturen hierin?

In deze publicatie delen we kennis over de samenwerking tussen gemeente en het onderwijs voor het terugdringen van onderwijsachterstanden 4-12 jaar en de rol van de gemeente daarin. Naast zomerscholen en schakelklassen gaat het hierbij expliciet ook over andere initiatieven, zoals ondersteuning door onderwijsassistenten, taalbeleid en educatief partnerschap met ouders. Op dit moment staan gemeenten en onderwijs bovendien voor een gezamenlijke uitdaging om het Nationaal Plan Onderwijs uitvoering te geven (hiervoor komt een aparte handreiking).

Onderwijsachterstandenbeleid in het onderwijs en bij gemeenten heeft in de basis hetzelfde doel en dezelfde doelgroep. Immers niet elk kind heeft evenveel kans op een succesvolle loopbaan in het onderwijs en dat heeft te maken met hun milieu van herkomst, maar ook met hoe de kinderopvang en scholen daarmee omgaan. Een gezamenlijk of afgestemd beleid om te werken aan onderwijskansen voor doelgroepkinderen ligt voor de hand.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 schetsen we eerste de stand van zaken rond OAB in het onderwijs anno 2021, vervolgens gaan we in dit hoofdstuk in op de wettelijk kader rond OAB in het onderwijs. Hoofdstuk 2 gaat over samenwerking. Afgelopen jaren hebben we in de kenniskringen GOAB regelmatig stilgestaan bij de samenwerking tussen gemeenten en onderwijs. Sommige gemeenten hebben uitstekende en voortvarende samenwerking. In meer gemeenten is het zoeken naar een goede vorm om onderwijsachterstandenbeleid af te stemmen. Wat zijn mogelijke modellen om de samenwerking vorm te geven? En welke succesfactoren kunnen we daarbij onderscheiden? In het derde hoofdstuk beschrijven we wat scholen, schoolbesturen en gemeenten inhoudelijk kunnen doen: op welke maatregelen, interventies en programma's biedt samenwerking meerwaarde. In de bijlage staan links naar kennisplatforms.

Hiermee hopen wij kaders te bieden en inspiratie voor een productieve samenwerking van gemeenten en onderwijs aan onderwijsachterstandenbeleid voor kinderen vanaf vier jaar.

1. Wetgeving en context OAB in het onderwijs anno 2021

We starten deze handreiking met hetgeen er voor gemeenten momenteel speelt rond OAB in het onderwijs. Vanzelfsprekend komt hierbij het recent gelanceerde Nationaal Programma Onderwijs (NP Onderwijs)¹ aan bod, bedoeld om de opgelopen leervertragingen in het onderwijs als gevolg van de Corona-beperkingen in te lopen. Verder geven we weer wat het wettelijk kader is voor OAB in het onderwijs anno 2021.

1.1 Stand van zaken onderwijsachterstanden in het primair onderwijs

Grote taalachterstand in het primair onderwijs?

Onderzoekers, beleidsmakers, maar vooral schoolbesturen, directeuren en leerkrachten signaleren een toenemende onderwijsachterstand in het primair onderwijs. De PO-Raad stelt op haar website dat 20% van de leerlingen de basisschool verlaat met twee jaar taalachterstand. Exacte bronnen voor deze bewering ontbreken, onderzoek van de Inspectie komt uit op ongeveer 8%². Dit geeft wel aan dat het basisonderwijs er moeilijk in slaagt taalachterstanden in te laten lopen. Op scholen staat taalstimulering en leesonderwijs met stip op één als het gaat om het terugdringen van onderwijsachterstanden.

Corona en NP Onderwijs

Vanaf medio 2020 staan onderwijsachterstanden in het primair onderwijs meer dan voorheen in de schijnwerpers. Dit komt door het gedwongen tijdelijk sluiten van de scholen vanaf maart 2020 en vanaf december 2020. Hierbij werd snel duidelijk dat door het online-onderwijs bepaalde leerlingen waren afgehaakt of het tempo en de nieuwe vorm van onderwijs niet goed konden adapteren en dus in de klas terugkwamen met leervertraging. Er zijn grote zorgen over toegenomen kansenongelijkheid en toegenomen onderwijsachterstanden door vertraging in leren die niet voor elke groep even groot is.

Leerlingen met een lage of gemiddelde sociaaleconomische achtergrond hadden het meest last van het afstandsonderwijs. In het basisonderwijs liepen zij gemiddeld anderhalf keer zoveel achterstand op in spelling, lezen en rekenen als leerlingen met een hoge sociaaleconomische status.

Bron: Onderwijsinspectie, Staat van het Onderwijs 2021, april 2021

Om deze achterstand in te halen is februari 2021 het Nationaal Programma Onderwijs gelanceerd. In totaal is er in 2,5 jaar tijd 8,5 miljard beschikbaar om in de hele onderwijskolom extra activiteiten/extra personeel te kunnen inzetten om achterstanden terug te dringen. Om overlap te voorkomen is goede afstemming tussen het bestaande GOAB in de gemeente en de extra activiteiten/personeel inzet vanuit het NP Onderwijs van belang. De gemeenten zijn gevraagd een rol te spelen, door in gesprek te gaan over hoe de gemeente scholen kunnen ondersteunen, bijvoorbeeld door verbinding te leggen met de kinderopvang en de jeugdzorg. Gemeenten kunnen daarbij het overleg over de Lokaal educatieve agenda benutten (Er volgt nog een aparte handreiking.)

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/onderwijs-en-kinderopvang/nationaal-programma-onderwijs>

² Taal en Rekenen aan het eind van de basisschool, Inspectie van het onderwijs, maart 2016. Pagina 7.

Samen investeren in OAB in het onderwijs

Schoolbesturen en scholen die veel doelgroepkinderen hebben, werken zelf aan onderwijsachterstanden. Zij werken in meer of mindere mate hierbij samen met de gemeente.

Voorop gesteld: onderwijsbesturen geven meer geld uit aan onderwijsachterstandenbeleid dan gemeenten hierin kunnen investeren vanuit de geormerkte middelen. Anno 2021 schatten we op basis van onderzoek³ in dat gemeenten ongeveer 100 miljoen van de circa 500 miljoen euro per jaar van het Rijk inzetten voor het bestrijden van onderwijsachterstanden in het onderwijs. Het primair onderwijs ontvangt macro 300 miljoen euro van het Rijk. De middelen per school zijn terug te vinden op de website van de PO-Raad⁴.

Gemeenten en onderwijs investeren ook aanvullend op de OAB-middelen om onderwijsachterstanden in de breedste zin van het woord te bestrijden. Zo investeert het onderwijs bijvoorbeeld in scholing van leerkrachten voor beter taalonderwijs. Grof geschat denken we dat schoolbesturen en gemeenten macro circa € 600 miljoen per jaar investeren voor het bestrijden van onderwijsachterstanden. De komende jaren komen daar ook de middelen van NP Onderwijs bij om bij de leerlingen leervertraging ten gevolge van corona in te lopen. Deze middelen zijn niet specifiek bedoeld voor de doelgroepleerlingen van het OAB-beleid, maar zullen daar ongetwijfeld ook ten goede aan komen. Het betreft voor PO-scholen 1 miljard per jaar; gemeenten ontvangen voor PO (en VO en hoger) 180 miljoen (schooljaar 2021/2022) en nog eens circa 180 miljoen (schooljaar 2022/2023)

De rol en inzet van de gemeenten bij het onderwijsachterstandenbeleid (en leervertraging) op scholen wordt dus niet zozeer ingegeven op basis van te besteden middelen, maar wordt eerder bepaald door de positie van de gemeenten in het educatieve veld als spin in het web en verbinder (zie hoofdstuk 2).

³ <https://www.cebeon.nl/projects/besteding-middelen-terugdringen-onderwijsachterstanden-in-het-primair-en-voortgezet-onderwijs/> zie pagina 30

⁴ <https://www.poraad.nl/nieuws-en-achtergronden/onderwijsachterstandsscores-per-school-bekend-voor-schooljaar-2020-2021>

1.2 Wettelijk kader en rol gemeente

Wettelijk kader

WPO, Artikel 165. Activiteiten voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal
Indien burgemeester en wethouders in samenwerking met de bevoegde gezagsorganen van de scholen, activiteiten ter bevordering van de beheersing van de Nederlandse taal op scholen willen verrichten met het oog op het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden, wordt het onderwijs zodanig ingericht dat deze activiteiten plaatsvinden geheel of gedeeltelijk gedurende dan wel buiten het aantal uren onderwijs dat leerlingen op grond van artikel 8 tenminste ontvangen. Een leerling neemt slechts deel aan deze activiteiten als nadat de ouders van de leerling hun instemming schriftelijk kenbaar hebben gemaakt aan het bevoegd gezag.

Gemeenten hebben de keuze om taalactiviteiten (mee) te financieren die bedoeld zijn om onderwijsachterstanden in het basisonderwijs te bestrijden. De taalactiviteiten moet de gemeenten altijd in goed overleg organiseren met het basisonderwijs. In de praktijk gaat het vaak om de volgende activiteiten: vroegschoolse educatie, schakelklassen, zomerscholen of verlengde schooldagen (voor meer informatie benut [deze](#) brochure⁵). In de wet zijn op voorhand geen specifieke taalactiviteiten uitgesloten. De accountant beoordeelt bij de jaarrekening van de gemeente of de gemeentelijke middelen rechtmatig zijn ingezet conform dit wetsartikel. Belangrijk is dus dat het een aanvullende activiteit is die in een schoolse setting plaatsvindt waarbij de focus ligt op beheersing van de Nederlandse taal.

Vanuit het wettelijke kader voor GOAB is er dus geen plicht, de invulling van 960 uur voorschoolse educatie staat voorop en alles wat daarnaast nog meer mogelijk is, is extra. Wel heeft de gemeente een overlegverplichting wat betreft doorgaande lijn VVE, resultaatafspraken en bestrijden segregatie.

WPO artikel 167(a) Afspraken voor- en vroegschoolse educatie/Overleg onderwijsachterstandenbeleid

Burgemeester en wethouders voeren ten minste jaarlijks overleg en dragen zorg voor het maken van afspraken over:

a. met het oog op een zo groot mogelijke deelname van het aantal kinderen aan voorschoolse educatie:

- 1°. het vaststellen welke kinderen met een risico op een achterstand in de Nederlandse taal in aanmerking komen voor voorschoolse educatie,
 - 2°. de wijze waarop die kinderen worden toegeleid naar voorschoolse en vroegschoolse educatie,
 - 3°. de organisatie van een doorlopende leerlijn van voorschoolse naar vroegschoolse educatie,
- en b. resultaten van vroegschoolse educatie.

Burgemeester en wethouders en de bevoegde gezagsorganen van de scholen en de kinderopvang, bedoeld in de Wet kinderopvang in de gemeente voeren tenminste jaarlijks overleg over het voorkomen van segregatie, het bevorderen van integratie en het bestrijden van onderwijsachterstanden, de afstemming over inschrijvings- en toelatingsprocedures en het uit het overleg voortvloeiende voorstel van het bevoegd gezag van in de gemeente gevestigde scholen om tot een evenwichtige verdeling van leerlingen met een onderwijsachterstand over de scholen te komen.

⁵ https://goab.eu/pathtoimg.php?image=Actueel/handreiking_schakelklassen_otv.pdf

2. Succesfactoren voor samenwerking

In dit hoofdstuk zoomen we in op de succesvolle factoren voor samenwerking tussen gemeente en het onderwijs. We beschrijven hier enkele theoretische/bestuurkundige factoren die we toepassen op OAB in het onderwijs. Uit de praktijk weten we dat het vaak lastig is om deze samenwerking goed van de grond te krijgen. Soms wordt de gemeente vooral betrokken vanwege de financiële mogelijkheden en wordt dus niet verwacht dat de gemeente op inhoud meedenkt of een zware verantwoording verlangd. Hierbij geldt dat scholen/schoolbesturen stellen dat zij de inhoud van het onderwijs bepalen en dat om die reden goed besproken moet worden wat de rol van de gemeente kan worden. In dit hoofdstuk komt aan bod hoe gemeenten hiermee kunnen omgaan. Met name laten we zien wat wel kan werken, zodat gemeenten met deze kennis een nieuw gesprek met het onderwijs over de samenwerking kan gaan voeren.

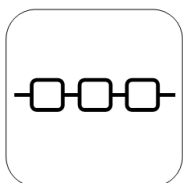
2.1 Samenwerkingsmodellen

In deze paragraaf presenteren we verschillende modellen van samenwerking, die we vervolgens toespitsen op OAB in het onderwijs. Dit is gebaseerd op theorieën en praktijkvoorbeelden.

Het Schottenmodel

Dit model betreft de uitvoering van de knip in OAB tussen de gemeentelijke wettelijke verantwoordelijkheden en die van het onderwijs. De gemeente en het onderwijs opereren op OAB-vlak los van elkaar. Er is (nog) geen sprake van aansluiting of verbinding tussen de diverse OAB-activiteiten. In dit model ligt de nadruk op een heldere afbakening van rollen en taken.

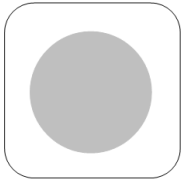
Het Ketenmodel

Dit model gaat uit van geschakelde verantwoordelijkheden met een vaste koppeling van activiteiten en een vaste volgorde van handelen. Denk bijvoorbeeld aan de overgang van Voor- naar Vroegschoolse Educatie. In dit model ligt de nadruk op het versterken van overgangen tussen de schakels.

Het Netwerkmodel

In het netwerkmodel draait het om de interactie. Er is geen vooraf vastgelegde volgorde van handelen, partijen bepalen afhankelijk van het doel met wie zij een verbinding aangaan. In dit model ligt de nadruk op netwerkvorming en netwerksturing.

Het Integrale model

In het integrale model zijn diverse actoren onderdeel van één multidisciplinair team voor OAB. In dit model ligt de nadruk op het creëren van handelingsruimte voor professionals en bundeling van geldstromen en expertise.

In de praktijk kunnen meerdere modellen naast elkaar bestaan, bijvoorbeeld een netwerkmodel voor schakelklassen naast een ketenmodel voor de doorgaande lijn VVE. Behalve het minder op samenwerking gerichte schottenmodel, is er geen sprake van een goed of minder goed model. Samen met het onderwijs kan een gemeente een keuze maken welk model het beste past in de lokale setting, waarbij dit dus ook per thema anders kan zijn.

2.2 Werkzame factoren voor samenwerking

Er is vanuit de wetenschap en praktijk (o.a. onderzoek naar functioneren LEA's in Nederland) een aantal werkzame factoren voor samenwerking te destilleren. Deze factoren hoeven niet los van elkaar te staan, maar kunnen ook interacteren en elkaar versterken. Zo draagt een gedeelde visie bij aan vertrouwen.

1. Gedeelde probleemdefinitie, visie en doelen

Een samenwerking begint met het bespreken en gezamenlijk vaststellen wat de problematiek is binnen de lokale setting. Voor een succesvolle samenwerking is een gedeelde probleemdefinitie bij de start van groot belang. Binnen samenwerking kan onderscheid gemaakt worden tussen de doelen van individuele participanten en de gezamenlijke doelen. Een hoge mate van consensus over wat de gezamenlijke doelen inhouden zorgt voor meer inzet onder individuele participanten voor die doelen. Hierbij zijn zowel korte als lange termijn doelen belangrijk. Korte termijn doelen die vaak 'small wins' opleveren, bevorderen het onderlinge vertrouwen en de motivatie.

“Wat staat er in de weg? Als je weet wat de blokkade is om tot een duurzame oplossing te komen, kun je ook samen oplossingen bedenken”.

Schoolbestuurder (expertbijeenkomst december 2020)

Concrete succesfactoren zijn:

- Betrokken partijen delen dezelfde probleemdefinitie: iedereen erkent wat de problematiek is
- Betrokken partijen hebben een gedeeld gevoel van urgentie van samenwerking
- Partijen werken bewust aan een gedeelde visie op OAB
- Professionals hebben dezelfde doelen voor leerlingen voor ogen
- Professionals zijn het met elkaar eens over de aanpak van problematiek bij leerlingen
- Partijen weten wat ze van elkaar kunnen verwachten
- Belangen van kinderen en ouders gaan boven organisatiebelangen

Verhalen uit de praktijk

Veel succesvolle, langdurige OAB- interventies in het onderwijs ontstaan omdat gemeente en onderwijs **samen** een gedeelde probleemdefinitie hebben, zoals:

- De leerlingpopulatie op de scholen is geen goede afspiegeling van de wijk en dat werkt kansengelijkheid in de hand;
- Er is geen passend onderwijsaanbod voor nieuwkomers kinderen;
- De doorgaande lijn in VVE is inhoudelijk zwak.

Bij gemeenten waar succesvolle samenwerking tot stand komt, blijkt dat gemeente en schoolbesturen samen het initiatief nemen om OAB-activiteiten mogelijk te maken. Dit betekent dus dat de gemeente onderstreept dat deze activiteiten nodig zijn. En dat het schoolbestuur samenwerking van belang vindt.

Als zowel gemeente als het onderwijs op vraagstukken zoals hierboven een gedeelde urgentie hebben is het logisch om samen op te trekken. Op inhoud wordt dus een gedeelde visie opgesteld en hierbij spreekt men impliciet of expliciet uit dat er voldoende onderling vertrouwen is in elkaar en het gezamenlijke proces. Kortom de partijen delen de overtuiging dat samenwerking nodig is om het gedeelde probleem het hoofd te bieden. Hierbij hebben alle partijen scherp voor ogen wat zij met de samenwerking willen bereiken.

2. Onderling vertrouwen

Voor een effectieve samenwerking is een breed gedragen vertrouwen onder de deelnemers noodzakelijk. Vertrouwen kan hierbij gedefinieerd worden als de bereidheid om zich kwetsbaar op te stellen, op basis van positieve verwachtingen van de intenties en gedrag van de anderen. Vertrouwen is vaak aanwezig als de partners in het recent verleden ook (succesvol) hebben samengewerkt. Het vertrouwen is minder aanwezig als er in het recent verleden conflicten zijn geweest. In dat laatste geval is het raadzaam is dit conflict goed uit te spreken voordat een nieuwe samenwerking gestart wordt. Verzoening vergroot namelijk het vertrouwen.

Het prioriteren van de eigen doelen van leden boven de gezamenlijke doelen kan het onderlinge vertrouwen beschadigen en dus de samenwerking tussen gemeenten en onderwijs in de weg staan. Er kan immers wel consensus zijn over wat de gezamenlijke doelen inhouden, maar als individuele leden niet bereid zijn deze doelen (deels) boven de eigen belangen te zetten, zal de samenwerking stroef verlopen. Als een partij het risico groot acht dat individuele leden in een samenwerking meer aan hun eigen belangen denken dan aan de gezamenlijke doelen, ontstaat er meer behoefte aan stevige governance en doorzettingsmacht om de samenwerking alsnog werkend te houden. Dit doet het onderling vertrouwen vaak geen goed.

Concrete succesfactoren voor vertrouwen zijn:

- Partijen delen kennis en deskundigheid
- Partijen hebben vertrouwen in elkaars deskundigheid
- Partijen kunnen ervan op aan dat de ander het werk goed doet
- Partijen houden zich aan de onderlinge afspraken
- Partijen geven elkaar inzicht in hun werkwijze
- Partijen nemen elkaar serieus als samenwerkingspartner
- Partijen hebben persoonlijk contact
- Stabiliteit van partijen
- Stabiliteit van individuen
- Regelmatig onderling contact

3. Randvoorwaarden

Het doel van samenwerking is in essentie om samen iets te bereiken wat partijen alleen niet voor elkaar kunnen krijgen. Een belangrijke voorwaarde daarvoor is dat individuele deelnemers in staat worden gesteld om de samenwerking aan te kunnen gaan. Zij moeten voldoende mogelijkheden hebben om gezamenlijk in actie te kunnen komen. Die mogelijkheden betreffen onder andere procedures en speelruimte binnen- en tussen organisaties, gezamenlijk gegenereerde kennis en randvoorwaarden in termen van tijd, budget, technische en logistieke ondersteuning.

Concrete succesfactoren zijn:

- Individuele deelnemers hebben voldoende tijd om samen te werken
- De onderlinge samenwerking is in taak- of functieomschrijvingen benoemd
- Individuele deelnemers hebben voldoende kennis van elkaars werkveld
- Partijen kunnen gemakkelijk met elkaar in contact treden
- De communicatie tussen partijen is goed geregeld
- Partijen maken gebruik van elkaars deskundigheid

Verhalen uit de praktijk

De meeste samenwerkingen verlopen via de lijn van stuurgroepen en werkgroepen. De stuurgroep zorgt voor een globaal kader waarin is aangegeven: wat zijn de doelstellingen, wat mogen we, voor welke doelgroep doen we het (wat heeft deze doelgroep van ons nodig?), wat is de reikwijdte en welke inzet doen we. De werkgroep zorgt ervoor dat beleid naar de werkvloer wordt vertaald en ideeën van de werkvloer op de beleidsagenda van bestuurders komen. Afhankelijk van de lokale situatie wordt de werkgroep/stuurgroep waar de gemeente, onderwijs en opvang aan deelnemen aangevuld met andere partijen zodat het onderwijskansenbeleid ook integraal met andere beleidsterreinen kan worden opgepakt.

4. Sturing op samenwerking

Het Rijk financiert gemeenten en onderwijs apart en beiden zijn ook volledig apart van elkaar georganiseerd sinds de verzelfstandiging van het openbaar onderwijs. Hierdoor kunnen er verschillende systemen en omgangsregels zijn die de samenwerking in de weg staan. In het complexe OAB-speelveld komt samenwerking niet als vanzelf tot stand. Die zal geïnitieerd, gefaciliteerd en onderhouden moeten worden. Daarom stellen bestuurskundigen de volgende stappen (4D's) voor aan het begin van de samenwerking:

- Het verkennen van ieders belangen (discovery)
- Een gezamenlijke betekenis door gedeelde problemen en doelen op te stellen (definition)
- Overleg over de bestaande grenzen (deliberation)
- Het vaststellen van de procedure en de agenda (determination)

Drie modellen van sturen op samenwerking

- Self-governed: klein aantal deelnemers, aantal keer per jaar samenkomen
- Lead organisation: groter aantal deelnemers, logisch dat één organisatie de leiding neemt.
- Netwerk administrative organisation: groot aantal deelnemers, complex probleem. Dan kan er een netwerk organisator worden opgezet die de leiding neemt en de organisaties coördineert.

Vanaf 2006 werd de gemeente als regisseur van OAB-beleid aangewezen, een 'primus inter pares' die het proces van samenwerken op gang bracht en bewaakte (lead organisation-model). Ook in de huidige context is een bepaalde mate van sturing op intersectorale samenwerking nodig is om deze van de grond te krijgen en in stand te houden.

Verhalen uit de praktijk

De rol van de gemeente in de implementatiefase is vaak coördinerend (overzien waar welke voorziening nodig is in de gemeente) en faciliterend (financieel ondersteunen). Bij succesvolle samenwerkingen trekken gemeente en schoolbesturen nauw samen op bij de implementatie en vindt er dus regelmatig afstemming plaats.

Concrete succesfactoren zijn:

- Grote mate van autonomie, maar samenwerking in besluitvorming
- Samenwerkingsregels vaststellen: hoe zijn de verhoudingen in het netwerk en hoe gaan partijen samenwerken
- Niet alleen vastleggen wie verantwoordelijk is voor de samenwerking, maar ook inhoudelijk
- Het is duidelijk wie verantwoordelijk is voor de samenwerking tussen onderwijs en gemeente
- Partijen zijn beide actief in de samenwerking
- Er is een heldere taakverdeling tussen onderwijs en gemeente
- Afspraken over de samenwerking tussen onderwijs en gemeente zijn vastgelegd en aan iedereen (bestuurders en betrokkenen) kenbaar gemaakt
- Partijen kunnen elkaar aanspreken op het nakomen van afspraken

5. Borging

Beleidsmakers en bestuurders van gemeenten en onderwijs hebben de verantwoordelijkheid om de OAB-activiteiten in het onderwijs met elkaar af te stemmen. En de samenwerking tussen de beide sectoren te borgen in (bestuurlijke) afspraken. De schotten tussen beide systemen verdwijnen niet vanzelf. Zowel de gemeente als schoolbesturen opereren binnen hun eigen sector in een spanningsveld waarin bevoegdheden en verantwoording gelden in relatie tot beleidsvrijheid en autonomie. Daarmee komt governance in beeld en neemt het belang van ketens en netwerken toe. Er is behoefte aan innovatie, maar ook angst voor ongewenste ontwikkelingen. Bestuurders die orde nastreven, lopen het risico een verstard systeem en bureaucratie te creëren. Bestuurders die inzetten op ontwikkeling en innovatie, kunnen verzanden in vluchtige en tijdelijke oplossingen. De beoogde samenwerking vraagt derhalve om een evenwichtige combinatie van en interactie tussen 'bureaucraten' en 'innovatoren'. Bestuurders en beleidsmakers zullen aan het begin de koers moeten aangeven en scholen enige ruimte moeten bieden om keuzes te maken en de juiste verbindingen aan te gaan. Tegelijkertijd is er de noodzaak om goede afspraken te maken met scholen over te behalen resultaten en bij te sturen als die uitblijven.

Concrete succesfactoren voor borging van de samenwerking zijn:

Planvorming en afspraken:

- Het OAB-beleidsplan van de gemeente en de schoolplannen zijn op elkaar afgestemd
- Er zijn heldere afspraken gemaakt over te behalen doelen en samenwerkingsregels
- Er zijn heldere afspraken gemaakt over bereik, kwaliteit en opbrengsten OAB-activiteiten

Financiën:

- Er zijn heldere afspraken over wat het onderwijs en wat gemeenten betalen

Monitoring en evaluatie:

- Het behalen van doelstellingen wordt gezamenlijk gemonitord
- Gezamenlijk evalueren van tussentijdse stappen
- Gezamenlijk evalueren van de samenwerking op proces en communicatie
- Onderwijs en gemeente herijken de activiteiten op basis van monitoring en evaluatie
- Er is zicht op kwaliteit in de praktijk, er worden kosten-batenanalyses uitgevoerd op basis van wat het beste werkt in de praktijk

3 Gezamenlijke OAB- thema's

In dit derde hoofdstuk brengen we in beeld waar het onderwijs zich op richt in het onderwijsachterstandenbeleid. Welke thema's spelen er, en voor welke aanpakken wordt gekozen. Vervolgens bekijken we hoe er door samenwerking een inhoudelijke versterking komt op onderwijskansen in de basisschool. Wat zijn logische keuzes – waarin kun je elkaar versterken en wat zijn voorbeelden van concrete programma's waarmee gewerkt kan worden.

3.1 Noodzakelijke inzet van de scholen

Kinderen komen met een ongelijke start binnen in de scholen. Het maakt uit of een kind vanuit huis instroomt op een school of dat het gedurende haar/zijn peuterperiode meerdere dagen in de week naar de peuteropvang is gegaan. De schoolloopbaan van een kind is afhankelijk van het milieu van herkomst, en ook van de wijze waarop de school invulling geeft aan het onderwijs en de mate waarmee het kan omgaan met verschillen.

Voor scholen is de uitdaging om te compenseren voor wat de leerlingen aan geringere input vanuit huis meekrijgen. Van scholen wordt verwacht dat zij niet alleen aandacht hebben voor cognitieve vaardigheden van de kinderen (taal en rekenen), maar bijvoorbeeld ook sociaal emotionele ontwikkeling, kennis van de wereld en de actieve betrokkenheid van ouders daarbij.

Kaders voor het onderwijs

Schoolbesturen ontvangen de OAB-middelen voor de basisscholen voor een aanpak van onderwijsachterstanden. De bedragen per school zijn bekend en openbaar (op basis van het brinnummer) en worden [gepubliceerd](#) op de website van de PO-raad. Scholen ontvangen meer geld naar mate de gewogen problematiek op de school groter is: even als bij de gemeenten baseert het CBS zich de 5 factoren die te maken hebben met kenmerken van ouders: het opleidingsniveau, land van herkomst, verblijfsduur in Nederland en of ouders in de schuldsanering zitten. Deze schoolweging is een gemiddelde over drie schooljaren. De scholen krijgen de bedragen op bestuursniveau betaald. De bedragen kunnen jaarlijks fluctueren. In deze [brochure](#) is toegelicht waardoor deze fluctuaties tot stand komen. Dat geeft inzichten waarmee een school de mogelijkheid heeft rekening te houden met deze schommelingen in de budgetten. De OAB-middelen voor het onderwijs zijn opgenomen in de lumpsum en zijn niet geormerkt. Schoolbesturen verdelen de middelen over de scholen en kunnen zelf bepalen hoe zij de middelen besteden.

OAB-beleid op de scholen: waaraan worden de middelen besteed?

In 2016 is door Cebeon en Regioplan onderzocht hoe de middelen door scholen en schoolbesturen hun OAB-middelen besteden. Daar kwam het volgende beeld uit: bijna alle scholen treffen maatregelen om onderwijsachterstanden te bestrijden. Het ging daarbij om 5 à 9 maatregelen per school, het meest genoemd zijn:

- inzetten van extra leermaterialen,
- pre-teaching,
- meer aandacht voor ouderbetrokkenheid,
- extra opleidingen/cursussen voor het personeel en
- de inzet van onderwijsassistenten.

Andere vormen van onderwijsachterstandenbestrijding op scholen met veel doelgroep leerlingen zijn:

- VVE-programma's,
- schakelklassen,
- aparte groepen voor extra taalondersteuning,
- weekendscholen en zomerscholen

Met de inzet van klassenverkleining en onderwijsassistenten zijn gemiddeld de meeste fte's per school gemoeid. Juist deze maatregelen worden vaker ingezet door scholen waar de achterstandsproblematiek stevig is. Het gaat veelal om extra inzet in de onderbouw.

Ook opvallend is de conclusie dat "rekening houdende met de inkomsten die scholen ontvangen voor onderwijsachterstandenbeleid, ook uit andere bronnen, kan worden gesteld dat de beschikbaar gestelde middelen ruimschoots worden besteed. Scholen (dan wel schoolbesturen) maken binnen de lumpsumbudgetten die ze ontvangen eigen beleids- en financiële keuzes en -passen indien nodig - uit ander middelen bij."

Punten voor verbetering

De Onderwijsinspectie brengt jaarlijks de landelijke resultaten van de vve-kwaliteitsmetingen in beeld. Dat geeft een mooi overzicht van de wijze waarop het vve-beleid in ontwikkeling is. Het volgende beeld komt hieruit naar voren (in de laatste [rapportage van 2019](#)).

- Bij de afstemming van de doorgaande lijn is verbetering mogelijk, bij ongeveer een derde van de voorscholen en de vroegscholen.
- Bij de vroegscholen zijn daarnaast aspecten van ouderbetrokkenheid verbeterpunten, vooral aspecten die zich richten op de educatieve participatie van de ouders thuis en op school.
- Veel vroegscholen hebben geen zicht op wie de doelgroepkinderen zijn.
- Er zijn nog geen geschikte instrumenten waarmee de scholen en de inspectie de ontwikkeling van de doelgroepkinderen kunnen beoordelen.
- We zien ook grote verschillen in de kwaliteit van vve. Voor- en vroegscholen met een sterke vve-verbetercultuur en voorscholen met leidinggevenden die doelgericht sturen op de kwaliteit van vve hebben een hogere kwaliteit.
- Er is ruimte voor verbetering op educatieve kwaliteit

In de aanpak van deze aspecten – met name de eerste drie - kan de gemeente een rol spelen.

Schoolbestuur of de school: wie is in charge?

Er zijn in Nederland circa 6700 basisschoolvestigingen die vallen onder ongeveer 850 schoolbesturen (bron: Duo Onderwijsdata). Van deze 850 schoolbesturen zijn er een kleine vijfhonderd waarvan tenminste één basisschool OAB-middelen ontvangt. Deze schoolbesturen zijn in de zomer van 2020 bevraagd door KBA (ter voorbereiding op het Kennisplein Onderwijskansen 2020, NRO). Het leverde onder andere de volgende informatie op.

- Twee derde deel van alle besturen met OAB-scholen heeft geen medewerker met een specifieke OAB-taakstelling;
- Onderwijsachterstandenbestrijding is in verreweg de meeste strategische beleidsplannen van de besturen niet expliciet (41%) of slechts globaal (44%) beschreven;
- Bij 60 % van de besturen bepalen voornamelijk de scholen waar de middelen op worden ingezet.

Mogelijk zijn er inmiddels verschuivingen gekomen in de belangstelling voor onderwijsachterstandenbeleid. De documentaireserie Klassen heeft onderwijskansen op de publieke agenda geplaatst en veel aandacht voor het thema gegenereerd. Tegelijkertijd zetten de maatregelen

voor Covid-bestrijding het vraagstuk van onderwijskansen op scherp. Met de komst van het Nationaal Programma Onderwijs gaan alle scholen een plan formuleren waarin zij de leervertraging opgelopen door corona beschrijven. Zowel bij scholen als bij de besturen zal er meer ruimte zijn voor beleid gericht op onderwijskansen.

Effectieve aanpakken benutten

De grote vraag voor het onderwijs is:

- wat is effectief om leerwinsten te behalen? Of zelfs: wat is bewezen effectief?
- en hoe kunnen we deze interventie of aanpak het beste implementeren en borgen?

In de bovengenoemde verkenning is de besturen ook gevraagd naar waarop de interventies betrekking moeten hebben. Genoemd zijn: taal/meertaligheid, strategieën voor begrijpend lezen, ouders en ouderbetrokkenheid en leertijduitbreiding en segregatie. Schoolbesturen met relatief veel en 'zwaardere' OAB-scholen hebben vooral belangstelling voor de interventies die betrekking hebben op: Het jonge kind/vve, onderwijs anders organiseren, schoolkeuze en overgangen, buurt/omgeving en segregatie bestrijden.

Het zwaartepunt van onderwijsachterstandenbeleid ligt bij wat er in de klas gebeurt. De scholen en schoolbesturen zijn daar verantwoordelijk voor. Zij geven invulling aan de programma's tijdens schooltijd. Tegelijkertijd kunnen gemeenten en onderwijs samen beslissen wat er nog meer wenselijk is om tot betere leerresultaten te komen bij de achterstandsleerlingen. Want ook na schooltijd valt er nog veel winst te behalen met de juiste aanpakken. Een goede aansluiting tussen binnen- en buitenschools leren is wel essentieel. Een andere succesfactor is de interventie dicht bij de praktijk te ontwikkelen. Om goed aan te sluiten op de onderwijspraktijk van de scholen is van belang dat scholen en schoolbesturen ook zeggingskracht hebben over deze 'extra lessen' voor hun leerlingen. Ook al vinden die buiten schooltijd om.

Dit zijn vraagstukken waar het onderzoeks- en kennisdelingsprogramma R&D onderwijskansen van NRO zich over buigt. Het programma heeft tot doel om kennis te ontwikkelen over aanpakken die aansluiten op vragen in de onderwijspraktijk. En kennis te verspreiden over wat we al weten over effectiviteit van interventies. Een bijbehorende website bij dit programma is het kennisplein Onderwijskansen (www.onderwijskansen.eu). De menukaart van het NP Onderwijs biedt een bredere scoop van interventies om in te spelen op de leervertraging ten gevolge van de Corona-maatregelen (<https://www.nponderwijs.nl/po-en-vo/menukaart/interventies-kiezen>). Zie verder ook de bijlage.

Na decennia onderwijsachterstandenbeleid is het nog steeds een zoektocht en een ingewikkelde problematiek om voortgang te boeken in de onderwijskansenaanpak in het onderwijs. Scholen en leerkrachten voeden met kennis is helpend. De implementatie van effectieve aanpakken werpt nieuwe vragen en problemen op. Scholen hebben bovendien al jaren te maken met een oplopende werkdruk, mede door een tekort aan leerkrachten. Ook dat vraagt aandacht van de scholen en schoolbesturen.

3.2 Invulling van de samenwerking

In hoofdstuk 2 hebben we beschreven hoe de samenwerking kan worden vormgegeven en wat succesfactoren zijn. In deze paragraaf geven we een inhoudelijke inkleuring waarbij de samenwerking meer – of minder intensief is.

Om daadwerkelijk vooruitgang te boeken en onderwijskansen gemeentelijk op de kaart te zetten is een *duurzame aanpak* nodig (in een netwerkmodel of integrale model). Maar in lang niet alle gemeenten is dat te verwezenlijken bijvoorbeeld omdat het juiste klimaat er nog niet voor is. Op deze

plekken kun je met een ketenmodel of netwerkmodel afstemming bereiken over *interventies op deelthema's*. Tot slot is er soms ook *maatwerk* nodig, om bijvoorbeeld in te spelen op een actualiteit.

Duurzame aanpak

Veel gemeenten werken fragmentarisch aan onderwijsachterstanden in het onderwijs. Bij een verzoek vanuit een school of schoolbestuur wordt gekeken of de activiteit kan worden bekostigd voor een of een paar jaar. Soms sluit het aan op de beleidslijnen van de gemeenten, soms past het vooral bij het beleid vanuit de schoolbesturen. Vanuit het onderwijs leeft sterk de behoefte om in te zetten op duurzame interventies. Om dat te bereiken is het belangrijk om gezamenlijk een langdurig traject aan te gaan, zodat er tijd is voor implementatie en verdere aanscherping. Een start via pilots hierbij is goed, maar wel met het perspectief dat het daarna een duurzaam vervolg kan krijgen.

Voorbeelden van duurzame en effectieve aanpakken waar gewerkt wordt aan onderwijskansen zijn:

- High Dosage tutoring

High Tutoring (HDT) HDT is afkomstig uit Amerika en wordt daar al grootschalig en succesvol ingezet als 'evidence based'- interventiestrategie. De leerlingen krijgen bij HDT elke dag onder schooltijd een lesuur extra taal- of rekenles van een vaste tutor in een 2-op-1 setting. Dit kan kansenongelijkheid reduceren. Twee jaar lang heeft deze interventie plaatsgevonden op vijf basisscholen in Haarlem en is uitgevoerd door Stichting The Bridge Learning Interventions. De gemeente Haarlem wil deze werkwijze verder uitbreiden en verduurzamen. Voor meer informatie, zie [hier](#).

- Success for All

Success for All is een van oorsprong succesvol Amerikaans taal- lees programma voor basisscholen. Het Success for All programma is een effectieve mix van beloftevolle componenten. Het Nederlandse Success for All programma bestaat uit 7 componenten: taal- en leesprogramma, samenwerkend leren, tutoring, driemaandelijke toetsing, ouderbetrokkenheid, Success for All coördinator en training en coaching. In de onderwijskansen werkplaats in Groningen wordt gewerkt aan toepassingen voor OAB-scholen. Voor meer informatie, zie [hier](#).

- Werkplaatsen Onderwijskansen

Kenmerkend voor een werkplaats onderwijsonderzoek is dat scholen en onderzoeksinstituten structureel en gelijkwaardig samenwerken. De onderzoeksvragen ontstaan op de werkvloer van de school; onderzoek en schoolontwikkeling gaan gelijk op.

Er zijn door NRO werkplaatsen ingericht die zich specifiek toeleggen op verkleining van onderwijsachterstanden. Deze vier werkplaatsen verspreid over Nederland bestaan uit basisscholen, hogescholen en universiteiten. Zij werken ook in meer of mindere maten samen met de gemeente en andere partijen. Bestaande interventies worden doorontwikkeld, aangescherpt, (opnieuw) geïmplementeerd én onderzocht op hun effectiviteit. De opgedane kennis wordt beschikbaar gesteld voor alle Nederlandse basisscholen.

Lees hier een [interview](#) over de samenwerking tussen de werkplaats binnen de gemeente Utrecht.

- Vakmansstad

Vakmansstad is een ontwikkelingsstimuleringsprogramma voor basisscholen in Rotterdam. Het programma richt zich op het verbreden van het wereldbeeld van kinderen uit een achterstandssituatie. Er worden activiteiten aangeboden waar deze kinderen, in vergelijking met kinderen uit meer kansrijke gezinnen, meestal minder of niet mee in aanraking komen. Dit is uitgewerkt in vijf leerlijnen: filosofie, koken, techniek, judo/aikido en tuinlessen. De lessen worden grotendeels binnen het reguliere programma uitgevoerd door vakdocenten, voor de groepen 1 tot en met 8. Voor meer informatie zie [hier](#).

- Waalwijk Taalrijk

Waalwijk Taalrijk is een programma binnen de gemeente Waalwijk waarin gemeente en educatieve partners samenwerken op drie pijlers: taal (woordenschat, leesbevordering en educatief partnerschap met ouders). In de gemeente Waalwijk wordt gewerkt volgens een duurzame en integrale aanpak met als belangrijkste uitgangspunten: gelijkwaardigheid en een doorgaande lijn.

Voor meer informatie zie [hier](#).

Expertmeeting bestuurders en beleidsambtenaren gemeente (december 2020):

“Successen in OAB in het onderwijs zijn te behalen door een gezonde mix van persoonlijke inzet van mensen die zich vol inzetten voor onderwijskansen. Koplopers onderscheiden zich doordat ze elkaar weten te vinden in “het gezamenlijke” in plaats van eigen belang van een organisatie of sector. Een effectief onderwijsachterstandenbeleid heeft meer nodig dan de inzet van enkele gedreven personen. Succesvolle interventies moeten lang worden vastgehouden om tot duurzaam onderwijskansenbeleid te komen.”

Gedeelde thema's (in een doorgaande lijn)

Als het niet lukt om in te zetten duurzame effectieve totaal interventies, onderzoek dan of het mogelijk is om gebruik te maken van kennis over evidence informed of evidence based aanpakken of interventies. Vanuit die kennis kunnen keuzes worden gemaakt. Er zijn betrouwbare platforms die die kennis en inspiratie bieden. Zo is in maart 2021 door NRO een kennisplein Onderwijskansen geopend waarop in de loop van het jaar veel informatie wordt geplaatst over effectieve aanpakken (voor meer voorbeelden zie bijlage).

Overweeg met elkaar welke keuzes je maakt binnen de grenzen van het OAB-budget. Kies je ervoor om een beperkt aantal veelbelovende (effectief bewezen) maatregelen en acties voor doelgroepkinderen stevig te implementeren. Of werk je aan meerdere kleine interventies over de gehele linie. Hieronder werken we een paar thema's uit waar onderwijs en gemeente elkaar nodig hebben:

- Schakelmomenten

Van voor- naar vroegschool

De overstap van voorschoolse voorziening naar de basisschool vraagt om begeleiding. Binnen de vve is een warme overdracht en het overdragen van kindgegevens gebruikelijk. In een gesprek met liefst de ouder(s) erbij bespreken de beroepskrachten de specifieke aanpak van het kind. De leerkracht neemt goed geïnformeerd door de pm'er de begeleiding van het kind over.⁶

Van PO naar VO

Doelgroepkinderen hebben meer moeite met de overgang van PO naar VO. De overgang kan anders georganiseerd worden, bijvoorbeeld in 10-14 jaar constructies (junior-colleges), doorstroomprogramma's en bijvoorbeeld het mentorprogramma School 's Cool. Schooladvisering vraagt om zorgvuldige afspraken over het gebruik van de Eindtoets Basisonderwijs bij het bijstellen van het schooladvies en alertheid op onderadvisering (bij de doelgroep).

⁶ Zie ook:

www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/basisonderwijs/documenten/brochures/2021/03/31/informatieoverdracht-tussen-kinderopvang-en-basisonderwijs

- **Onderwijstijdverlenging-extra lessen**
Extra onderwijsuren kunnen op verschillende manieren worden georganiseerd. Weekend-, lente- en zomerscholen, verlengde schooldagen, brede scholen, dagarrangementen, vakantiekampen e.d. Voor meer informatie hierover, zie deze [handreiking](#).

- **Ouders betrekken**

Als ouders thuis positief en belangstellend hun kind ondersteunen bij de schoolloopbaan, dan kan dat bijdragen aan betere leerlingresultaten. Thuisbetrokkenheid heet dat. Een educatief partnerschap tussen school en ouders is daar ondersteunend aan. Ook zijn er allerlei programma's die het versterken van de ouderbetrokkenheid bij de doelgroep voor ogen hebben, zoals Thuis in taal, Logo3000, VVE Thuis, Stapprogramma's.

Andere vormen van ouderbetrokkenheid zijn bijvoorbeeld huisbezoeken.

Ouders van doelgroepkinderen kunnen ook worden geholpen met opvoedingsondersteuning. Een helpend programma hierbij is bijvoorbeeld [Pittige jaren](#).

Deze [themapagina](#) gaat over ouderbetrokkenheid en onderwijskansen.

- **Taalstimulering**

Gerichte taalstimulering en leesonderwijs is nodig om kinderen met een risico op onderwijsachterstand maximale onderwijskansen te bieden. Wat er in de lessen gebeurt is het allerbelangrijkste en vraagt om gericht didactisch handelen van de leerkracht. Binnen de school zijn er bijvoorbeeld leescoördinatoren of taalspecialisten ondersteunend aan stimulerend taal- en leesonderwijs. Aansluitend daarop kunnen gemeentelijk verschillende projecten worden opgepakt zoals:

De bibliotheek op school: de bibliotheek op school stimuleert kinderen en jongeren om meer te lezen. Dat gebeurt met leesconsulenten, inspirerende boeken en een uitnodigende (digitale) leesomgeving). Bieden van extra taallessen: In een schakelklas krijgen leerlingen met een grote taalachterstand in het Nederlands, meestal een jaar lang, intensief taalonderwijs, zodat zij daarna op hun eigen niveau kunnen functioneren. Het gaat hierbij om leerlingen die uitvallen op Nederlandse taal.

Deze [themapagina](#) gaat over taalstimulering en onderwijskansen.

Zie voor meer informatie ook: [Stichting lezen](#).

- **Kennis- en leergemeenschappen**

De laatste jaren is er toenemende belangstelling voor de professionele leergemeenschap (PLG) als vorm van professionalisering en kennisontwikkeling in scholen. Zo'n leergemeenschap kan ook gevormd worden door de uitvoerders van het gelijke kansen-beleid in de praktijk. Denk daarbij aan een teams van pedagogisch medewerkers, leerkrachten, internbegeleiders, onderwijsondersteunend personeel, pedagogisch beleidsmedewerker ve en intermediair ouderbetrokkenheid. Dit alles kan met gemeentelijke coördinatie opgezet worden.

BSO met een verlengde schooldag insteek. Op de OAB-scholen kan de inpanidige BSO activiteiten aanbieden die een verrijking en verbreding kunnen zijn op het schoolse leren. Dit vraagt om goede samenwerking tussen school en BSO en om teamprofessionalisering van leraren en pedagogisch medewerkers. De gemeente zou kindplaatsen voor de doelgroep kunnen inkopen bij kinderopvangaanbieders (met middelen vanuit het gemeentefonds, het GOAB-budget mag hier niet voor worden ingezet).

Op-maat oplossingen

Scholen hebben specifieke vragen, ook in een gemeentelijke gedragen aanpak moet ruimte zijn voor op-maat oplossingen op school-, wijk- bestuursniveau. Daarbij komt dat sommige maatregelen eenvoudiger en met minder budget voor elkaar zijn te krijgen dan andere. Een voorbeeld: het bevorderen van hoge leerkrachtverwachtingen over doelgroep leerlingen is minder kostbaar dan bijvoorbeeld het opstarten van een zomerschool.

Tot slot: Het Nationaal Programma Onderwijs is bij uitstek een programma waar afstemming kan leiden tot een betere invulling van het inlopen van de leervertraging bij de leerlingen. Binnenschools en buitenschools leren is effectiever wanneer er sprake is van een goede afstemming. De eerdere genoemde thema's zijn goed in te passen in het NPO, waardoor er een logische aansluiting is op het al bestaande onderwijsachterstandenbeleid in het onderwijs en bij de gemeente.

Bijlage Kennisplatforms

Afgelopen periode zijn er verschillende platforms ontstaan waar scholen kennis kunnen halen over effectiviteit bij onderwijskansenbeleid. Deze zijn ook informatief voor gemeenten die willen bijdragen aan OAB op scholen. Belangrijke kennisbronnen zijn:

- 1 Kennisplein Onderwijskansen: Op deze website vind je kennis en handvatten om onderbouwde keuzes te maken in de ondersteuning van kinderen en het verkleinen van achterstanden op de basisschool. Nieuwe en bestaande onderzoeken zijn zorgvuldig geselecteerd en vertaald voor toepassingen in de praktijk (NRO R&D OAB)
⇒ www.Onderwijskennis.nl/onderwijskansen
- 2 Menukaart interventies in te zetten met geld uit het Nationaal Programma Onderwijs
⇒ www.nponderwijs.nl/po-en-vo/menukaart/interventies-kiezen
- 3 Gelijke kansen: op deze webpagina's zijn thema's beschreven die bijdragen aan gelijke kansen in het onderwijs. Binnen de thema's staat het delen van kennis uit onderzoeken en de praktijk centraal. (gelijke kansen alliantie)
⇒ www.gelijke-kansen.nl/themas
- 4 EducationLab: Deze website geeft inzicht in wat werkt in onderwijs door een brug te slaan tussen wetenschappelijk onderzoek en de onderwijspraktijk. In toolkits zijn uitwerkingen op thema op een concreet en praktisch niveau van de leerkrachtvaardigheden. (onderzoeksnetwerk Education Lab)
⇒ www.education-lab.nl/
- 5 Wegwijzer voor samenwerking tussen ouders en onderwijs gericht op taalstimulering. Deze website biedt inspiratie, ervaring en expertise voor de samenwerking tussen ouders, VVE-locaties en scholen.
⇒ www.ouderwijs.net/
- 6 Stichting Lezen stelt zich ten doel dat er een complete en effectieve aanpak van leesbevordering beschikbaar is voor kinderen en jongeren tot twintig jaar. De website biedt informatie over leesbevordering.
⇒ www.lezen.nl/

Colofon

Titel Inspiratiegids Samenwerken aan OAB in het onderwijs
Auteur Marco Zuidam (Oberon) en Heleen Versteegen (Sardes)
Versie 1
Datum 21-7-2021
Project GOAB-traject

GOAB
kansen voor kinderen

